

दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

हामी बोलेर मात्र
होइन पुऱ्याएर छाड्छौं

तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्भन्तुहोस् ।

सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्विस

ट्राफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भण्डो
गवन) फोन:- ०७५४२५७५

वर्ष ३७ | अंक ५८ | बुटवल

| २०८१ फागुन ०९, गते शुक्रबार

| नेपाल संवत्

| ११४५ | Friday Feb. 21, 2025

| पृष्ठ ४

| मूल्य रु. ६ मात्र

Lumbini

नेपाली महिला टिम फाइनलमा

बुटवल । नेपाल र म्यानमार एक खेल खेलुअगावै अन्तर्राष्ट्रिय महिला फुटबल प्रतियोगिताको फाइनलमा प्रवेश गरेको छ। बिहीबार भएको खेलमा नेपालले लेबनानमाथि १-० को जित निकालेपछि दुवै टोलीले फाइनलमा स्थान पक्का गरेका हुन् ।

नेपालको जितमा पहिलो हाफमा गरेको एकमात्र गोल नै निर्णायक बन्यो । ४२औँ मिनेटमा सावित्रा भण्डारीको प्रहार लेबनानी खेलाडी फराहलाई डिफ्लेक्ट भएर गोल भएको थियो । यीबाहेक दुवै टोलीले गोल गर्ने थुप्रै अवसरहरू सदुपयोग गर्न सकेनन् ।

१०औँ मिनेटमा क्रिस्टी मालोफको प्रहार एन्जलाले बचाइन् । ११औँ मिनेटमा बिमलाले गरेको प्रहार पोस्टमाथिबाट बाहिरियो । १३औँ मिनेटमा लेला इस्कन्दरले दुईपटक गोलक्षक बिट गरिसकेको अवस्थामा गोल गर्न चुकिन् । १५औँ मिनेटमा प्रीति राईको प्रहार पोस्टको केही माथिबाट बाहिरियो ।

१७औँ मिनेटमा रेखा पौडेलले सबिता रानामगरको क्रसमा हेडर मिस गरेको थिइन् । २३औँ मिनेटमा साम्बाको प्रहार पोस्टको वाइड गयो । २६औँ मिनेटमा बिमला चौधरीको हेडर फितलो हुँदा लगत्तै ओपन चान्समा रेखाले बल भेटाउन सकिनन् । त्यसलगत्तै फेरि साम्बाको प्रहारले पोस्टको दिशा लिन सकेन ।

» बाँकी ३ पृष्ठमा

७ महिनामा लुम्बिनीको बजेट

खर्च २४.९१ प्रतिशत मात्रै

बुटवल । लुम्बिनी प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्षको फागुन ३ गतेसम्म कुल बजेटको २४.९१ प्रतिशत मात्र खर्च गरेको छ । जसमा पुँजीगत खर्च २२.८३ प्रतिशत र चालु खर्च २८.४७ प्रतिशत रहेको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले जनाएको छ । चालु वर्षमा ३८ अर्ब ९७ करोड बजेट विनियोजन गरिएको थियो । जसमा पुँजीगततर्फ २४ अर्ब ५८ करोड र चालु खर्चतर्फ ११ अर्ब २४ करोड विनियोजन गरिएको थियो । प्रदेश सरकारको बिहीबार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय दाङमा भएको अर्धवार्षिक समीक्षामा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री धनेन्द्र कार्कीले अन्य प्रदेशको तुलनामा लुम्बिनीको बजेट खर्च धेरै भएको दाबी गरे । मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले पुँजीगत सन्तोषजनक नभएकाले खर्च बढाउन र सम्पन्न आयोजनाहरूको भुक्तानी अचिलम्ब गर्ने निर्देशन दिएका छन् ।

» बाँकी ३ पृष्ठमा

शाइन रेसुंगा ‘राष्ट्रिय टेन के’ दौडमा

नाम दर्ता गराउने म्याद आजसम्म

बुटवल । सर्वाधिक राशिको 'शाइन रेसुंगा राष्ट्रिय टेन के स्' (दौड प्रतियोगिता)मा भाग लिन नाम दर्ता गराउने म्याद आज दिउँसोसम्म बाँकी रहेको छ ।

फागुनको ११ गते बिहान ७ बजे आयोजना हुने दौड प्रतियोगिताको लागि आज ९ गते दिउँसो १२ बजेसम्म अनलाइनबाट वा बैंकको केन्द्रीय कार्यालय बुटवलमा पुगेर फर्म भरी नाम दर्ता गराउन सकिने बैंकले जनाएको छ । बिहीबारसम्म नाम दर्ता उत्साहजनक रहेको र कार्यक्रमलाई भन्ज्य बनाउन धेरैभन्दा धेरै धावक सहभागी होउनु भन्ने बैंकको उद्देश्य रहेको प्रमुख पर्याकारी अधिकृत प्रकाश पौडेलले बताए ।

'रन टु साइन्' भन्ने नाराका साथ आयोजना गर्न लागिएको प्रतियोगितामा राष्ट्रियस्तरको महिला/पुरुष खुला, स्थानीय र ५० वर्षमाथि गरी तीन विधा समावेश गरिएको छ ।

प्रतियोगिताको पुरस्कार राशि पाँच लाख रुपैयाँ रहेको छ । खुलातर्फको महिला/पुरुष विजेताले एक-एक लाख रुपैयाँ प्राप्त गर्नेछन् । एथलेटिक्सको १० किलोमिटर विधामा राखिएको यो पुरस्कार रकम नेपालकै सर्वाधिक रकम हो ।

खुलातर्फ दोस्रो हुनेले ४० हजार, तेस्रो हुनेले २० हजार, चौथो हुनेले १५ हजार र पाँचौं हुने धावकले १० हजार रुपैयाँ प्राप्त गर्नेछ । स्थानीय र ५० वर्षमाथिको विधाका विजेताले १५ हजार, दोस्रोले १० हजार, तेस्रोले पाँच हजार, चौथोले २५ सय रुपैयाँसहित मेडल, प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नेछन् ।

इच्छुक सहभागीले शाइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंकको वेबसाइटमा गएर नि:शुल्क नाम दर्ता गर्न सक्नेछन् । बुटवलस्थित बैंकको केन्द्रीय कार्यालयमा समेत भौतिक रूपमा फारम भरी नाम दर्ता गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

बुटवल कालिकानगरस्थित बैंकको केन्द्रीय कार्यालयबाट फागुन ११ गते बिहान ७ बजे सुरु हुने दौड मिग्राणम चोकमा पुगेर पुनः केन्द्रीय कार्यालय परिसरमै आई समापन हुनेछ । राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् (राखेप) र नेपाल एथलेटिक्स संघको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुने प्रतियोगिताको अपरेसन र व्यवस्थापन कखरा इभेन्टले गरेको छ ।

» बाँकी ३ पृष्ठमा

पर्यावरण जोगाउन मगरघाटमा

आधुनिक मेशिन जडित शवदाह गृह

मेशिनमा राखेर शव जलाउँदा धुवाँको ९० प्रतिशत प्रदूषण रोकिने तथा दाउरा र समय दुबै आधा कम लाग्ने

छ । परम्परागत ढंगले शव दाह गर्दा नदीहरूमा भइरहेको फोहोर तथा प्रदूषण रोकन र अन्त्येष्टी कार्यलाई

आधुनिक र पर्यावरणमैत्री बनाउन यस्तो प्रविधिका शवदाह गृह हरेक पालिकामा बनाउनुपर्ने खाँचो छ ।

टिआर शर्मा

बुटवल

हाइड्रो पावर व्यवसायी ज्ञानेन्द्रलाल प्रधानले रुपन्देहीको तिलोत्तमास्थित मगरघाटमा पर्यावरण मैत्री शव दाह गृहका लागि ३५ लाख रुपैयाँ मूल्यको आधुनिक मेशिन दिएका छन् ।

नेपालका ९ स्थानमा शवदाह मेशिन र एउटा शव दाह वाहन गरी १० करोड रुपैयाँ खर्च गर्ने योजनाअन्तर्गत प्रधानले पहिलो मेशिन तिलोत्तमामा दिएका हुन् ।

मेशिन जडानका लागि इञ्जिनियरिङ डिजाइनमा १५ लाख समेत गरी ५० लाख खर्च भएको प्रधानले बताए ।

परम्परागत ढंगले दाउराको प्रयोगबाट शव दाह गर्दा फ्याकिने वस्तुका कारण नदीहरूमा भइरहेको फोहोर तथा प्रदूषण रोकन र अन्त्येष्टी कार्यलाई आधुनिक र पर्यावरणमैत्री बनाउने उद्देश्यले रोटेरी इन्टरनेशनल डिष्ट्रिक्ट ३२९२ सँग सम्झौता गरी काम अघि बढाएको प्रधानले बताए ।

पर्यावरणमैत्री रोटेरी शवदाह गृह निर्माण पूरा गरी बिहीबार एक कार्यक्रमकाबिच तिलोत्तमा नगरपालिकाका प्रमुख रामकृष्ण खाँण, रोटेरी डिस्ट्रिक्ट गभर्नर राजेन्द्रमान शेरचन र मेशिनका दाता प्रधानले मगरघाट विकास तथा ब्यवस्थान परिषदका अध्यक्ष तेजमान थापालाई हस्तान्तरण गरेका हुन् ।

प्रधानले ललितपुर महानगरपालिका र अन्य दुई स्थानीय तहमा विद्युतीय शव दाह मेशिन र अन्य ठाउँमा तिलोत्तमाको जस्तै मेशिन जडान गरिदने योजनामा रहेको बताए । मलेशियन प्रविधिको उक्त मेशिनमा शव जलाउँदा निस्कने धुवाँको ९० प्रतिशत प्रदूषण रोकिने तथा दाउरा र समय दुबै आधा कम लाग्ने प्रधानले बताए ।

'४२ वर्षदेखि पानीबाट विद्युत् निकाल्ने व्यवसायमा छु, तर नदीको स्वच्छ पानीलाई परम्परागत ढंगले दाह संस्कार हामीले फोहोर र प्रदुषित बनायौँ, अब यसलाई रोक्नुपर्छ र दाह संस्कारलाई आधुनिक र प्रविधिमैत्री बनाउन तीनै तहका सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन ९ ठाउँमा आधुनिक शव दाह मेशिन र एउटा शव दाह वाहन खरिद गर्न दश करोड वजेट खर्च गर्दैछु,' प्रधानले भने-'हिन्दु बाहुल्य मुलुकमा अन्त्येष्टीका क्रममा नदीहरूमा हुने फोहोर र प्रदूषणबारे कसैले चासो नदिएको हुँदा यसबारे पर्यावरणीय र वातावरणीय सचेतना फैलाउने उद्देश्य पनि हो ।'

प्रदुषणमुक्त दाहसंस्कार गर्ने मेशिन बनाउन डा. महाश्वर पुनसँग थप मद्दत लिएर काम गरिरहेको उनले बताए ।

मेशिन सञ्चालनका लागि घाटमा अक्षयकोष स्थापना गर्ने र मृत्यु

हुने व्यक्तिको परिवारबाट न्यूनतम शुल्क लिएर त्यसबाट वृक्षारोपण गरी वातावरण संरक्षण गर्न सकिने र भविष्यमा दाउराको स्रोत हुने उनले सुझाव दिए ।

परियोजना संयोजक बिन्ध्यकेशर जोशीले पर्यावरणमैत्री शव दाह गृहको संरचना निर्माणमा तिलोत्तमा नगरपालिकाबाट १० लाख रुपैयाँ तथा ८७ जना दाताहरूबाट ३७ लाख रुपैयाँ आर्थिक सहयोग भएको बताए ।

मगरघाट विकास तथा ब्यवस्थान परिषद्का अध्यक्ष तेजमान थापाले पर्यावरणमैत्री नाथ मेशिनबाट शव दाह गर्दा वातावरण संरक्षणमा योगदान पुग्ने बताए । मगरघाटमा मेशिन जडित एउटासहित ५ वटा शव

दाह स्थल भएका छन् ।

तिलोत्तमा नगरपालिकाका प्रमुख रामकृष्ण खाँणले आधुनिक मेशिनसहितको शव दाह गृहले पर्यावरण संरक्षणमा टेवा पुग्ने भन्दै यसलाई सबै स्थानीय तहले अनुशरण गर्नुपर्ने बताए ।

कार्यक्रममा रोटेरी इन्टरनेशनल ३२९२ का पूर्व डिजी राजेन्द्र ध्वज, आरसी काष्ठमण्डपका सोफिया उपाध्याय, समाजसेवी डा. विमला प्रधान, रोटेरी बुटवलका अध्यक्ष प्रज्ज्वल थान्जु, क्लबका प्रेसिडेन्ट इलेक्ट कृष्ण पराजुलीले समयको मागअनुसार समुदायको उत्थानमा सरकार र संघसंस्थाहरूको पहल जरुरी रहेको भन्दै आगामी दिनहरूमा समेत थप परियोजनाहरू गर्ने बताए ।

लुम्बिनीमा 'मेरो विद्यालय, मेरो दायित्व' अभियान सुरु हुँदै

देउखुरी । लुम्बिनी प्रदेशमा 'मेरो विद्यालय, मेरो दायित्व' अभियान सुरु हुँदैछ । सामाजिक विकास मन्त्रालयले प्रदेशका सबै विद्यालयमा अध्ययनरत पूर्वीविद्यार्थीको ज्ञान, सीप र लगानीको सदुपयोग गर्ने उद्देश्यले 'मेरो विद्यालय, मेरो दायित्व' अभियान सुरु गर्न लागेको हो ।

मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले शुक्रबार आफूले अध्ययन गरेको अर्घाखाँचीको अर्घा रजस्थल माध्यमिक विद्यालयबाट अभियानको शुभारम्भ गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । एकसाथ १५ वटा विद्यालयबाट अभियानको शुभारम्भ गरिदैछ । 'सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बढाउन यो अभियान आवश्यक परेको हो,' मुख्यमन्त्री आचार्यले भने-'७० प्रतिशत बालबालिकाको रोजाइ बन्न सफल सामुदायिक विद्याल प्रति अझै भरोसा र विश्वास बढाउन जरुरी छ ।'

सार्वजनिक विद्यालयको शाख र गरिमालाई कायम गर्न सबै सरोकारवालाको सामुदायिक विद्यालय प्रतिको जवाफदेहीता वृद्धि गर्न प्रदेश सरकारको नीति कार्यक्रममा मेरो विद्यालय मेरो दायित्व सामाजिक अभियान समावेश थियो ।

सामाजिक विकास मन्त्री जन्मजय तिमिल्सिनाले प्रदेशभरका सामुदायिक विद्यालयलाई लक्षित गरी यो अभियान सञ्चालन गरिने जानकारी दिए ।

यो अभियानमा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । गत वर्ष एसईईको नतिजा कमजोर आएपछि सुधारका लागि थालिएको यो अभियानले विद्यार्थीमा गुणस्तरीय सिकाइ अभिवृद्धि गर्ने पूर्वीविद्यार्थीको योगदानलाई समेट्ने विश्वास गरिएको छ । आफूले पढेको विद्यालयका बारेमा जानकारी लिन, पूर्व र वर्तमान विद्यार्थीबिच अन्तरक्रियागरी शैक्षिक अवस्था सुधार्ने यो अभियान प्रभावकारी हुने विश्वास लिइएको छ ।

प्रदेशमा ६ हजार तीन सय ४० विद्यालय छन् । जसमध्ये चार हजार पाँचसय ३१ सामुदायिक विद्यालय छन् । यी विद्यालयमा अध्ययनरत १२ लाख ८८ हजार दुई सय ९८ विद्यार्थीमध्ये नौ लाख २५ हजार छ सय २९ जना विद्यार्थी सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत छन् । माध्यमिक शिक्षा परीक्षाको नतिजाले लुम्बिनी प्रदेशमा सुधारको आवश्यकता देखाएअनुसार अभियान थालिएको हो । २०८० को एसईई परीक्षामा सहभागी ८० हजार दुई सय २७ विद्यार्थीमध्ये ३१ हजार एक सय तीनजना मात्र ग्रेडेड हुन सफल भएका थिए, जसअनुसार नतिजा ३८.७२ प्रतिशत मात्र रहेको छ । राष्ट्रिय औसत ४७.८७ प्रतिशत हुँदा लुम्बिनी प्रदेशको नतिजा कमजोर देखिएको छ ।

सामुदायिक विद्यालयमा भन्ने कमजोर अवस्था रहेको छ । प्रदेशमा चार हजार पाँच सय ३१ सामुदायिक विद्यालयमध्ये दुई हजार ६५ विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या १०० भन्दा कम छ ।

यी विद्यालयको संख्या कुल विद्यालय संख्याको ४५.५७ प्रतिशत हो । विगतमा समुदायले अपनत्व लिई सञ्चालित विद्यालयमा आज त्यही समुदायको संलग्नता कमजोर बन्दै गएको छ ।

नेपालका उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयहरूमध्ये पाँच विद्यालय लुम्बिनी प्रदेशमै छन् । तिनको सफल अभ्यासलाई अन्य विद्यालयमा विस्तार गर्दै शैक्षिक सुधारको लागि 'मेरो विद्यालय, मेरो दायित्व' अभियान थालिएको हो । अभियानमार्फत् विद्यालय व्यवस्थापन, सामाजिक जागरुकता, आर्थिक स्रोत परिचालन, भौतिक सुधार तथा शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने विभिन्न गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ । यस अभियानअन्तर्गत शिक्षाबाट वञ्चित वर्गलाई मूलधारमा ल्याउन आर्थिक तथा भौतिक सहयोग जुटाइनेछ ।

» बाँकी ३ पृष्ठमा

सम्पादकीय

अवैध कचरा आयात रोक

खुला सीमाबाट कुखुरा र मासु अवैध आयात हुँदा नेपाली कुखुरापालक किसान मारमा परेका छन् । भन्सार कार्यालय र सीमा क्षेत्रमा रहेका सुरक्षा निकायका चौकीहरूको बेवास्ताले अवैध आयात मौलाएको छ । भारतबाट दूलो परिमाणमा आयात भएपछि नेपाली किसानको कुखुराले मूल्य नपाउने अवस्था आएको छ ।

भारतमा दाना, औषधिलगायत सस्तो हुँदा उत्पादन लागत नेपालमा भन्दा थोरै छ। भारतमा भन्दा धेरै उत्पादन लागत भएको कुखुरा उत्पादन गरेर भारतीय कुखुरासँग प्रतिस्पर्धा गर्न नेपाली किसानलाई कठिन छ। अवैध आयात भएको सस्तो कुखुरासँग प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्दा पेशाबाट पलायन हुनुको विकल्प छैन। कुखुरा पालेर जीविकोपार्जन गरेका युवा अन्ततः रोजगारीको लागि खाडी मुलुकतिरै जानुपर्ने बाध्यता छ। अवैध आयात रोक्दा नेपाली किसानले राहत पाउँछन्, युवाको बढ्दो पलायनलाई रोक्ने अवसर पनि हो।

कुखुरापालक किसान संघ रूपन्देहीका अनुसार, रूपन्देहीमा दैनिक तीनसय क्वीन्टल कुखुरा भारतबाट अवैध रुपमा भित्रिएको छ । बर्डफ्ल्यूले कुखुरा व्यवसाय जोखिममा परेर धेरै युवा पलायन भए । त्यसपछि कोभिडले पनि कुखुरा पालनबाट पलायन गरायो । अहिले जेनतेन धानिएको व्यवसाय मारमा पर्दा अवैध आयात रोक्न अभियान चलाएका छन्, उनीहरुको यो अभियान स्वाभाविक छ । प्रहरीले निगरानी गर्न नसक्दा अवैध आयात भएकोले प्रहरीकै सहयोगी भइ निगरानी गर्न ध्यान दिनुपर्छ । अवैध आयात रोक्न भन्दै थालिएको अभियानलाई कानुन हातमा लिने औजारको रुपमा प्रयोग गर्न हुन्न ।

कुखुराको मासु र अण्डा निर्वाध आयात हुँदा त्यसले बर्डफ्ल्यूको जोखिम हुनसक्छ । विगतमा बर्डफ्ल्यूको महामारीका बेला आयात नियन्त्रण गरिएको थियो । बर्डफ्ल्यूविरुद्धको अभियानका बेला भारतीय सेतो अण्डा नियन्त्रण गरिएको थियो । भारतीय अण्डा आयात बन्द हुँदा नेपाल अण्डामा आत्मनिर्भर भयो । कुखुराको अवैध आयात रोक्न बेवास्ता गर्ने हो कुखुरापालन व्यवसाय धराशायी हुन्छ नै, अरु क्षेत्रमा पनि अवैध आयात मौलाउँदै जानेछ, जसको असर चौतर्फी पर्ने निश्चित छ । अवैध आयात निर्यातले अपराध मौलाउँछ । समाजमा शान्ति सुरक्षामा चुनौती हुन्छ । समाजमा अपराध नियन्त्रण गर्न पनि अवैध आयात निर्यात रोक्न ध्यान दिनुपर्छ ।

अन्तरविद्यालयस्तरीय उपमेयर छात्रा भलिबल प्रतियोगिता सुरु

देवदह । रुपन्देहीको देवदहमा तेश्रो
अन्तरविद्यालयस्तरीय उपमेयर छात्रा भलबल
प्रतियोगिता-२०८१ सुरु भएको छ ।

देवदह नगरपालिकाको आयोजनामा भएको उक्त प्रतियोगिताको एक कार्यक्रमकाविच नगरप्रमुख धुवराज खरेल, उपप्रमुख विद्यालक्ष्मी गुरुङ, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कृष्णप्रसाद सापकाटाले उद्घाटन गरेका हुन् । देवदह नगरपालिकाले हरेक वर्ष उप-प्रमुख छात्रा भीलबल प्रतियोगिताको आयोजना गर्दै आइरहेको छ । तेस्रो अन्तरविद्यालयस्तरीय उमेरपर छात्रा भीलबल प्रतियोगिताअन्तर्गत पहिलो दिन विभिन्न खेलहरू सम्पन्न भएको छ ।

प्रतियोगितामा ग्रीन प्लान्ट आवासी मावि, केरवानी मावि, कोलिय इङ्लिस बोर्डिङ स्कूल, न्यू लुम्बिनी बोर्डिङ स्कूल, देवदह मावि दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेको छ । खेलमा ग्रीन प्लान्ट स्कूलले एशियनलाईट बोर्डिङलाई २५-१८, २५-१३ को सोभो सेटमा हराउँदै दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेको हो ।

यसैगरी केरवानी मविले महामाया भवानी
माविलाई २५-२२, २५-१९ को सोभो सेटमा हराउँदै

दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेको हो । प्रतियोगिताअर्न्तगतको तेस्रो खेलमा कोलिय बोर्डिङ्ग स्कुलले जनप्रिय माविलाई २५-१६, २५-१० को सोभ्रो सेटमा हराएको छ ।

न्यू लुम्बिनी बोर्डिङ स्कूलले भविष्य मागिलाई २५-२३, २५-१६ को सोभो सेयमा हराउँदै दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेकोमा प्रताप खवासले जानकारी दिए। यसैगरी देवदह माविले मदनराजा एकेडेमीलाई २५-१२, २५-२, को सेयमा हराउँदै दोश्रो चरणमा प्रवेश गरेको छ भने मदनराजा एकेडेमीले २५-२१ मा एक सेयमा जित्न सफल भएको थियो। प्रतिযোগितामा देवदह क्षेत्रका १९ वटा विद्यालयको सहभागिता रहेको शिक्षा शाखा अधिकृत पशुपाम डकालले जानकारी दिए।

प्रतियोगितामा प्रथम हुनेले नगद ४० हजार, द्वितीय हुनेले नगद ३० हजार, तृतीय हुनेले नगद २० हजार र सान्त्वना हुनेले नगद १० हजार, शिल्ड, मेडल प्राप्त गर्ने भए। अधिकृत ढकालले बताए। नगर खेलकुद विकास समितिमा सहभागिता योग्यका कमल पाण्डेको अध्यक्ष, सदस्यमा प्रशुभुमिका माल्की रानाको स्वागत र सदस्य सचिव सरस्वती ढकालको सञ्चालनमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो।

विन बहादुर कुँवर

फागुन ७ प्रजातन्त्र दिवस अर्थात् २००७ साल
फागुन ७ गते १०४ वर्षे जहानियार् राणा शासनको अन्त्य
भई पहिलो लोक नेपालमा प्रजातन्त्र स्थापना भएको
दिन । त्यसै सम्झना प्रत्येक वर्ष नेपालमा समकालीन
यो दिनलाई प्रजातन्त्र दिवसको रुपमा मनाउँदै आएको
छ । यो वर्ष पनि नेपाल सरकारले यस्तै सरकारी बिदा
र विभिन्न खाले उत्सव, सभा, गोष्ठी सञ्चालन गरेको
छ । जनाताको नाममा राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री र विभिन्न
दल नेताहरुले यसको बारेमा सम्बोधन गरेका छन् ।
यस्तैम्हार्गी जनाताबाट फ्याँटिएको पूर्ण राजा ज्ञानेन्द्र
शाहले समेत २००७ साल फागुन ७ को संमरणमा केही
आफ्ना मन्तव्य व्यक्त गरे । आफूलाई पुनः सहयोग सम्भल
गरेको जनतालाई आवाहन गरेका छन् ।

केही दिन पहिले प्रधानमन्त्री केपी ओलीले लुम्बिनी प्रदेशसभालाई सम्बोधन गर्दै फागुन ७ को प्रजातन्त्र दिवसलाई नेपालको पहिलो ठूलो मुक्त युद्धका बेगको घोषणा गरेका थिए। निम्नत्र नै नेपालका केही तत्कालीन राणा विरोधी सामन्ती, दलाल, पुँजीपति र राष्ट्रघातीहरूलाई यो ठूलै उपलब्धि नै थियो। तर देशका किसान-मजदुर-देशभक्त, न्यायप्रेमी विद्रोही जनताका लागि यो धोका नै थियो। खाली यो राजा-राना र कांग्रेससिक्को त्रिपथीय सत्ता स्वार्थ गठबन्धन मात्र थियो। त्यो पनि तत्कालीन भारतीय शासकहरूको स्वार्थमा आधारित थियो। त्यही भएर त्यसको लगत्तै त्यतिबेला नेपालमा त्यो त्रिपथीय अर्थात् राजा-राना-कांग्रेसबीचको दिल्ली सम्झौता धोका हो भन्दै देशव्यापी त्यसको विरोध भएको थियो। विरोधको क्रममा १४ वर्षे विद्यार्थी चिनियाँ काजीको काठमाडौँमा गोली चलाई हत्या गरिएको थियो। तत्कालीन त्रिपथीय सरकार प्रमुख राणा मोहन शमशेर भए पनि गुह्यमन्त्री कांस्य नेता बीपी कोइराला थिए। तै पनि तिनै कोइरालालाई अहिले पनि प्रजातन्त्रका मसिया महानायक भनेर गरिन्छ।

त्यो त्रिपक्षीय गठबन्धनका विरुद्ध खाली केही विद्यार्थीहरूले मात्र नभई तत्कालीन ने.क.पा. को साथै अन्य विभिन्न देशभक्त तथा प्रजातन्त्र प्रेमी विभिन्न जसमुक्तिवादीहरूले पनि गरेका थिए । स्वयं तत्कालीन विद्रोही नेता डा. के.आई. सिंहको नेतृत्वमा दूले सशस्त्र विद्रोह नै भएको थियो । उक्त विद्रोहलाई दबाउन भारतीय फौज नै परिचालन गर्यो । सिंहलाई भैरहवामा गिरफ्तार गरि जेलमा नै थुनिएको थियो । तैपनि जेल ब्रेक गरि डा. के.आई सिंहको नेतृत्वमा जनमुक्ति सेना नै निर्माण गरि त्यसको विरोध गरिएको थियो । उनको त्यो सशस्त्र विद्रोह दबाउन तत्कालीन सरकारले मात्र होइन भारतीय शासकहरूले पनि नसम्प्रेक्ष्य तत्कालीन राजा त्रिभुवनको भुटो समाचार र पत्रका आधारमा उनलाई काठमाडौँ बोलाई धोका दिँदै सिंहदरबार सैनिक बग्री खानामा थुनेर राखियो । तर त्यसका विरुद्ध उन र उनको फौजले मात्र होइन त्यहाँ स्थित तत्कालीन नेपाली सेनाले समेत गरेको थियो । भैरहवा जेल ब्रेक गरि बाहिरिएका डा. सिंह तत्कालीन सरकारको कपटीपूर्ण जालझँसी षड्यन्त्र र धोकेबाजको विरोध गर्दै त्यहाँबाट पनि विद्रोह गरि आफ्नो आजादी फौजसहित चीनको राजनीतिक शरणमा पार्नु थिए ।

त्यस्तै विद्रोह पश्चिम नेपालमा भिन्नदत्त पन्तले गरेका थिए । उनलाई भारतीय सेनाकै भरमा मारियो र त्यो किसान विद्रोहलाई दबायो । स्वयं तत्कालीन नेकामे पनि त्यसका विरुद्ध दूदुलुदा किसान अंगालेन र विद्रोह गर्‍यो । पूर्वी तराईमा त्यस्ता अनेकौँ किसान संघर्षका भए । तर त्यसलाई पनि दबाउने काम भयो । त्यसैलाई आधार बनाएर तत्कालीन कांग्रेस नेतृत्वका सरकारले किसान संघ नेपाललाई प्रतिबन्ध लगाउने काम गर्‍यो । यसले अर्थमा नै त्यो २००७ सालको त्रिपक्षीय गठबन्धन अर्थात् राजा-राणा कांग्रेससबिचको दिक्ती सम्झौतालाई नै कागद भनिएको थियो । स्वयं नेकाले संस्थापक पहिलो नेता क. पुष्पलालले नै २००५ सालमा कम्युनिष्ट घोषणा पत्रको नेपाली अनुवादको पहिलो संस्करण

मायोडिनका फाइदाहरू

-गर्भवती महिलाले दैनिक रूपमा आयोडिन नुनको सही मात्रा ५ ग्रामभन्दा कम खाएमा जन्मेको शिशुको

सालको फागुन ७

नै त्यवित्बेला लेखी भनेका थिए-जस्तो आज चालिस
राणाहरूको आजादीलाई नेपाली जनताको आजादी
भन्न सकिन्न त्यस्तो भोलि २०० पन नेपाली जमिनदार
र पुँजीपतिहरूको आजादीलाई पनि नेपाली जनताको
आजादी भन्न सकिन्न । नेपाली तब मात्र पुन रूपले
आजादी (स्वतन्त्र)हुन सक्छ जब यो कम्युनिष्ट घोषणा
पत्र नेपालमा कार्य रूपा परिणत हुनेछ ।' त्यही भाष क.
पुष्पलालले सुस्टेदेखि नै त्यो दिल्ली सम्मन्धीताको विरोध
गरिरहे । तर आज नै पुष्पलालका अनुयायी हुँ भने प्रम
ओलीले २००७ सालको त्यो पुनरो इडाहासलाई बिस्म
कोको मात्र स्तुतिगान गर्न कति सहाउँछ ।

त्यो २००० सालको आन्दोलन फगत राजा-कोससका र राणाहरूको लागि मात्र गएको थिएन । त्यसको मूल उद्देश्य जुन नेपाल काम्र्डियन पार्टीको पहिलो दोस्रो मूल कार्यक्रम काँचरूम लागू गर्नका लागि पनि थियो । त्यसमा भनिएको थियो-‘सामन्ती एकतन्त्रवाद तथा विदेशी अधिनायकत्वको पूर्ण उन्मूलन र पूर्ण तथा वास्तविक स्वामिधनता । मजदुर- श्रमजीवी किसान र उत्पीडित- निम्नजुँचीपति वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने जनवादी सरकार जसले अंग्रेज अमेरिकी साम्राज्यवाद र त्यसको भारतीय पिछलग्गैहरूसित सहयोगको विरोध हुनेछ । जसले शान्ति तथा सशस्त्र राज्यजातिहरूको स्वतन्त्रताका लागि क्रियाशील जनवादी राजतन्त्रसहित गद्दछे ।’ यस्ता अन्य केही कार्यक्रम तथा कुरामा उल्लेख गरिएको थो गणतान्त्रिक कालमा पनि पूरा भएका हैनन् । जस्ताको तस्तै भन्न बढ्दो रूपमा छुन । २००९ सालको परिवर्तन मूल विशेषता भनेको जहाँनार्थ राणा शासनको अन्त्य त्यो पनि पछि भएका जनआन्दोलन र विद्रोहका कारणले गर्दा अर्थात् श्री-३ को सङ्ग्राम श्री ५ को शासन सत्ता अन्तर्गत कैही भक्तिभवन सामन्ती र दलाल जुँचीपति वर्गको शासन सत्ता हो । त्यसले गरेको काम भनेको प्रजातन्त्रको नाममा निरंकुशता लैएको (जस्तो उदाहरण नेपाली माफिको प्रतिबन्ध) अनि देशको राष्ट्रियता र स्वाभिमानमा खेलवाड गरेको छ । अर्थात् छोक्करीमा भन्दा राष्पद्यत र जनघात गरेको छ ।

उदाहरणका लागि पहिलो पटक भारतीय सेनालाई नेपाल भित्राई द्वा. के.आइ.सि. र भिमत पन्तको जनविद्रोहलाई दबाउने काम गरेको। त्यसपछि नेपालको होइन भारतको सुकराष्ट नेपालको उत्तरी चेक पोष्टमा भारतीय सैनिक फौजको तैनाथी, गण्डकी, कोशी पनि नहर र विद्युत भारतलाई सुम्पि दिएको राष्ट्रपति गरेको, नेपाल एक स्वतन्त्र र स्वाभिमान राष्ट्रको रूपमा न स्वीकारि नेपालका एउटा प्रान्त जस्तै देशको हरेक प्रशासनिक गतिविधिमा समेत भारतकै निगरानी र हस्तक्षेप हुने गरेको यतिमहामाई नेपालको हरेक मन्त्रिपरिषद्को बैठकमा समेत भारतीय प्रतिनिधिको उपस्थिति हुने गरेको, कालापानी, लिपुलेक, सुस्ता-महेन्द्रपुर, मालेबञ्ज्याङ आदि थुप्रै ठाउँमा सीमा अतिक्रमण हुँदा तत्कालीन काग्रेसी सरकारको मौनता, सुगौली सन्धि खारेजी होइन पुनर्सम्पान, व्यापार तथा पाखाहन सन्धी यथावत गोर्खा भएँ केन्द्रको खारेजी होइन यथावत यी आदिप्रति भएको नेपाल-भारतसन्धिको विभिन्न खाले सन्धि सम्बन्धी नेपालको राष्ट्रियता, स्वतन्त्रता र स्वाभिमानमाथि ठूलो हस्तक्षेप भएको छ। त्यसैले त्यतिबेला काग्रेसी नेता बीपीले नेपाललाई खाली एउटा प्रशासनिक एकाई भएको मानेका थिए। पछि नेपालको उत्तरी चेकपोष्टमा अवस्थित भारतीय सेना हले त्यो पनि शाही पञ्चकाली प्रधानमन्त्री कीर्तिनिधि विष्टको निर्णयमा। तर अहिले पनि कालापानी-लिपुलेकबाट भारतीय सेना हटेको छैन। उल्टै उक्त त्यो सबै भूभाग आफून्त हो भनी भारतले आफून्त नक्सा नचामा त्यसलाई समावेश गराएको छ। के यी थियो त २००९ सालको उपलब्धि ?

२००७ साल फागुन ७ को दिल्ली सम्मेलनमा भएको ठूलो राष्ट्र र जनजातको बढामा पटकपटक नेपालमा खुलुट्टा आन्दोलन र सुर्खै हुँदै आएका छन् । २०४५/०४६ सालको जनआन्दोलन खाली निरंकुश राजतन्त्रको अन्त्यको लागि मात्रै भएको थिएन देशको राष्ट्रियता र स्वाभिमानका लागि पनि भएको थियो । त्यसमा पनि प्रचण्ड भारतीय हस्तक्षेप भयो र काँग्रेस-नायक र राजा बीच विपक्षीय सहमति भई हिजोका राजा जस्तै पचेरह्यो । तर भारतीय हस्तक्षेपले र भारतसँगै गए परेका ती सबै असमान सन्धि सम्झौता खारेज भएनन् भन्नु नयाँ नयाँ सन्धि सम्झौता थपिए । काँग्रेस-फ्यालेले गडै भारतकै दलाली र भक्तिधाममा मात्र सम्मेलन, गड्ढी, कोशी सम्झौता भन्दा ठूलो राष्ट्रियता सम्झौता महाकाली नदीमा भयो । त्यसैलाई मूल आधार

बनाएर अर्थात महाकाली नदीको नक्कली मूल मुहान
अर्कै बनाएर कालापानी-लिपुलेक र लिपियाधुरा आदि
त्यो सबै भू-भागलाई अहिले भारतले आफ्नै भनेर
त्यहाँबाट चिनियाँ दुई पक्षीय व्यापार पारबहन सहमति
समेत गरिसकेको छ ।

२००६ साल नेकपाको स्थापना कालमा भर्निएका विभिन्न नारा-गामा र कार्यक्रमलाई २००७ साल फागुन ७ मा सम्पन्न त्रिविधोद्यम दिल्ली सम्झौताले सम्बोधन नगरी धोका भएकाले त्यसका लागि पुनः पटक-पटक आन्दोलन र विद्रोह भयो । २०१८ को भाषा विद्रोही २०४५-०४६ को जनआन्दोलन शन १० वर्ष माओवादी आन्दुध साथै २०६२/०६३ सालको संयुक्त जनआन्दोलन जतिबै भए पनि त्यो गाम, नारा र कार्यक्रमा अहिले पनि अधुनै छ । प्रम केपी ओली र काग्रेस-एमालेका केही नेता-कार्यकर्ताहरूले २००७ साल फागुन ७ को जाँस्त्रकै प्रशंसा र महिमा गाउँदै हिँडे पनि खासमा अहिले न देशमा जनताको प्रजातन्त्र छ । न देशमा जनताको गवातन्त्र नै छ । खाली केही काग्रेसी र केही एमाले नेताहरूको मात्रै भजनतन्त्र मात्रै छ । त्यसमा पछि पछि अहिले प्रचण्ड माओवादी, रवि लामिछाने राख्पना पनि देखाउँदै पहेँछु । देशको राष्ट्रियता, स्वाभिमान र स्वतन्त्रताबाट त यिनीहरूले राख्न नै चिन्तनबसेका छन् । भारतीय विस्तारवाद, अमेरिकी साम्राज्यवाद र चिनियाँहरूको दलाली चाकडी र गुलामीमा नै दिन बिताइरहेका छन् । आफूआफूमा तछाडतछाड सत्ता लुछाँचुँदीमा हानथापन छ ।

यही फागुन ७ को असरमा पूर्व राजा ज्ञानेन्द्रको वक्तव्यजोडेरछु । विस्थापित राजाले पुनःस्थापित हुन खोज्दैछन् । २००७ देखि २०१७ सालसम्मको फागुन यसै व्यवहारले त्यतिबेला निरंकुश मन्त्रि तानाशाही राजतन्त्रसहितको निर्दलीय पंचायत व्यवस्था देशमा लायियो । २०१६ सालदेखि २०१९ सालसम्मको काग्रेस-एमाले रैथाले ज्ञानेन्द्र शाहीको शाही निरंकुशतालाई पुनः निम्त्यायो । अब अहिले पुनः काग्रेस-एमाले र माओवादीको त्यस्तै रैथाले फेरि त्यस्तै निरंकुशतालाई प्रोत्साहित पनि त होइन ? प्रश्न उठ्न थालेको छ ।

नेपाली जनतालाई आह्वान गरेका छन् अब मलाई साथ देउ । देशमा गणतन्त्र आइसकेपछि पनि अब ज्ञानेन्द्रलाई जनताको सहयोग र साथ किन ? न उनी अहिले शासक छन् र न उनी अहिले खास जनता नै छन् । छन् केवल पनि राज्यबाट पालित-पोषित र संरक्षित खन्चुवा मात्र । तैपनि बढेला मौकामा उनीले सपना देख्न छाडेकाैनन् । फेरि त्यस्तै शासक बन्ने दिवास्वना । ज्ञानेन्द्रले यसो भनिरहँदा पनि देशका अहिलेका खास शासक काग्रेस-एमाले अनि प्रतिपक्षी दल माओवादी त्यसमा पनि पर्ने पोलोलाई प्राथमिकित्व कुनै चामो र मतलब छैन । उल्टै २००७ साल फागुन ७ को स्तुति र मर्मिमा गाउँदै हिँड्नमा ठिकछ ।

कवि प्रेम ओली र ने. का. सभापति देउवा ने ज्ञानेन्द्रको आफू अहवानलाई सहयोग र समर्थन गर्ने पक्षमा उठ्न दैनिकी ? त्यो काग्रेस-एमालेले ज्ञानेन्द्रले ज्ञानेन्द्रलाई छान्ने चढाएर राजा बनाएकै हो । काग्रेसी नेता देउवाले सत्ता आफू हातमा राखेर समर्थी सत्ता ज्ञानेन्द्रलाई छुट्याएकै हो । गोरू गाँउमा चढेर गफतन आउँछ ? भनेर विस्मयित्पुरीको ओलीले गरेको हो । १० वर्षे जनयुद्धको पछिल्ला कालामा ज्ञानेन्द्रलाई राजा मानेर आफूले शासन सत्ता संचालनबाट भएकै पनि हुन सक्छ । तर नेपाली जनता अब धेरै सचेतने भइसकेका छन् । सामन्ती र निरंकुश राजतन्त्रको ठाउँमा नदाला पूँजीवाद त्यसबाट पनि अब पछि फर्कदै सामन्ती-निरंकुश राजतन्त्रसहितको सामन्ती नेपाली पूँजीवादलाई कुनै पनि हालतमा स्वीकार्ने पक्षमा नेपाली जनता हैन ।

जतेमान सञ्चालित राज्य सत्ताको स्वरूप साम्राज्यता, दलाल र नोकशहाई राजतन्त्र भए पनि गणतन्त्रको पक्षमा निरंकुश जलाईर्याँ रजुजवानको विध्वंसका छ। तत्रको यही यथार्थस्थिति र पारालो यो टिकिकहन नसकिन्छ। यसको विकल्प जगणतन्त्र नै हो। तर यसप्रति न काँग्रेस न एमाले र माओवादीहरू नै अस्मर छन। अवस्था अझ अग्रगमनको प्रतिक्रियामनको छ। पूर्व राजा पुराना पञ्चे, मण्डले, धर्म निरपेक्ष विरोधी ब्राह्मणगणवादी हिन्दूत्व आदि प्रतिक्रियामनको पक्षमा खुलेर देखा पर्दैछन। भन्ने देशका वामपन्थी देशभक्ति र क्रान्तिकारी सबै अग्रगमनको अर्थात् जन गणतन्त्र नेपालको पक्षमा छन्। यथास्थितिवादी काँग्रेस-एमाले र माओवादी अहिले न यता न उता कालान्तर्मा प्रतिक्रामी कित्तामै नै जानेछन।

शरीरलाई आयोडिन नुन किन आवश्यक छ ?

दिमागको विकास राम्रो हुन्छ

-आयोर्डिनको कमीबाट गर्भको बच्चा तुहिने, मृत वा अपाङ्गता भएका जस्तै: बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका, शारीरिक अपाङ्गता भएका र सुस्तमनस्थिति भएका बच्चा

जन्मिने जस्ता समस्याहरूबाट बच्न सकिन्छ ।

-बालबालिका १२ महिना भएदेखि खानामा आयोडिनयुक्त नुस्खुवाएमा बालबालिकाको मानसिक तथा शारीरिक विकासमा मद्दगर्छ । साथै बौद्धिक विकास राम्ररी भए चनाखो बन्दछ ।

-किशोरावस्थामा आर्योडिनको सही मात्राले मानसिक तथा शारीरिक क्षमतामा वृद्धि हुन्छ, जसले गर्दा पढाइका साथसाथै अन्य क्रियाकलापमा पनि सकारात्मक प्रभाव पर्दछ ।

-आयोर्डिनको सही मात्राले मानसिक तथा शारीरिक विकास राम्ररी हुन्छ । जसले गर्दा गलगौड तथा हाइपोथोरोइडजम् जस्ता समस्याहरू हुनबाट बचाउँछ ।

